

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain, ympäristönsuojelulain, hallinto-oikeuslain ja tuomioistuinlain muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain, ympäristönsuojelulain, hallinto-oikeuslain ja tuomioistuinlain muuttamisesta (HE 160/2025 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Ympäristövaliokunta (YmVM 1/2026 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

jätelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan jätelain (646/2011) 5 b §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 714/2021, *muutetaan* 24 a §:n 1 momentti, 137 §:n 2 momentti, 138 § sekä 143 b §:n otsikko ja 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 24 a §:n 1 momentti laissa 1068/2024, 137 §:n 2 momentti ja 138 § laissa 799/2025 sekä 143 b §:n otsikko ja 1 momentti laissa 494/2022, sekä
lisätään lakiin uusi 5 c—5 h ja 143 c § seuraavasti:

5 c §

Aineen tai esineen luokittelua koskeva hakemus

Aineen tai esineen haltija voi tehdä Lupa- ja valvontavirastolle hakemuksen aineen tai esineen luokitteluksi sivutuotteeksi tai sen jätteeksi luokittelun päättymisestä, jos luokittelun arviointiperusteista ei ole säädetty Euroopan unionin lainsäädännössä tai 5 a §:n 2 momentin tai 5 b §:n 2 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Hakemus on tehtävä sähköisessä asiointipalvelussa, jollei tälle ole ylivoimaista estettä.

Hakemuksessa on oltava tarpeelliset tiedot aineesta tai esineestä, jonka luokittelua haetaan sekä esitettävä perusteltu selvitys 5 a §:n 1 momentissa tai 5 b §:n 1 momentissa säädettyjen arviointiperusteiden täyttymisestä. Lisäksi hakemukseen on liitettävä toimintaa koskeva

Eduskunnan vastaus EV 5/2026 vp

ympäristönsuojelulain 83 §:ssä tarkoitettu ympäristölupapäätös tai 115 d §:ssä tarkoitettu ilmoituspäätös sekä annettava tiedot vireillä olevasta ympäristölupahakemuksesta tai ilmoituksesta. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset hakemuksen sisällöstä.

Hakemus on annettava tiedoksi julkisella kuulutuksella siten kuin hallintolain (434/2003) 62 a §:ssä säädetään.

5 d §

Luokittelupäätös

Lupa- ja valvontaviraston on hyväksyttävä luokittelua koskeva hakemus, jos 5 a §:n 1 momentissa tai 5 b §:n 1 momentissa säädetyt arviointiperusteet täyttyvät. Päätöksen, jäljempänä *luokittelupäätös*, perusteluissa on käytävä läpi mainittujen arviointiperusteiden tähtyminen. Luokittelupäätös on pyrittävä tekemään kolmessa kuukaudessa siitä, kun vireille tullut hakemus sisältää riittävät tiedot sen käsittelemiseksi.

Jos sivutuotteeksi luokittelemista koskeva hakemus hyväksytään, päätöksestä on käytävä ilmi:

1) sivutuotteeksi luokiteltava aine tai esine sekä prosessi, jonka olennaisena osana sivutuote syntyy sekä sivutuotteen käyttötarkoitus;

2) tarvittaessa sivutuotteen laadunvalvontaan ja käyttöön liittyvät määräykset.

Jos jätteeksi luokittelun päättymistä koskeva hakemus hyväksytään, päätöksestä on käytävä ilmi ainakin seuraavat seikat:

1) jätteet ja muut materiaalit, jotka on sallittua toimittaa hyödyntämistoimeen sekä tarvittaessa materiaalien sisältämien haitta-aineiden raja-arvot;

2) hyödyntämistoimessa sallitut käsittelyprosessit ja -tekniikat sekä hyödyntämistoimessa valmistettavan tuotteen käyttötarkoitus;

3) hallintajärjestelmille asetettavat vaatimukset, joilla osoitetaan jätteeksi luokittelun päättymistä koskevien arviointiperusteiden noudattaminen, mukaan lukien vaatimukset laadunvalvonnasta sekä tarvittaessa akkreditoinnista; ja

4) vaatimustenmukaisuudesta ilmoittaminen.

Lupa- ja valvontaviraston on ilmoitettava luokittelupäätöksestä toiminnan ympäristölupaa tai ilmoituspäätöstä valvovalle kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä luokittelupäätöksen sisällöstä.

5 e §

Tuotteen vaatimuksenmukaisuuden varmistaminen

Luokittelupäätöksen sekä ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristölupapäätöksen tai ilmoituspäätöksen mukaisen tuotteen markkinoille saattajan on varmistettava, että tuote on kemikaali- ja tuotelainsäädännön mukainen. Jos tuotetta ei ole saatettu markkinoille, varmistamisvelvollisuus on ensimmäisellä käyttäjällä.

Eduskunnan vastaus EV 5/2026 vp

5 f §

Luokittelupäätöksen muuttaminen

Alkuperäisen luokittelupäätöksen hakija voi hakea päätöksen muuttamista. Hakemuksen käsittelyssä noudatetaan tällöin, mitä 5 c ja 5 d §:ssä säädetään.

Lupa- ja valvontaviraston on omasta tai yleistä etua valvovan viranomaisen aloitteesta muutettava luokittelupäätöstä, jos myöhemmin tulee ilmi seikkoja, jotka olisivat olennaisesti vaikuttaneet päätökseen. Lupa- ja valvontaviraston on ennen päätöksen muuttamista varattava hakijalle mahdollisuus tulla kuulluksi. Lupa- ja valvontaviraston on tarvittaessa määrättävä hakija toimittamaan asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot tai tarvittava selvitys kohtuullisessa määräajassa uhalla, että asia ratkaistaan ilman kyseisiä tietoja tai selvitystä.

Lupa- ja valvontaviraston on ilmoitettava luokittelupäätöksen muuttamisesta ympäristölupaa tai ilmoituspäätöstä valvovalle kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristölupapäätöksen tai ilmoituspäätöksen tehnyt viranomainen voi 1—3 momentissa säädetyn nojalla muuttaa tekemänsä ympäristölupa- tai ilmoituspäätöstä aineen tai esineen luokittelua koskevan asian osalta.

5 g §

Luokittelupäätöksen peruuttaminen

Lupa- ja valvontavirasto voi omasta tai asiassa yleistä etua valvovan viranomaisen aloitteesta peruuttaa luokittelupäätöksen, jos:

- 1) hakija on antanut virheellisiä tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet päätökseen;
- 2) hakija on kirjallisesta huomautuksesta huolimatta toistuvasti laiminlyönyt päätökseen sisältyvän määräyksen tai materiaalin käyttöä koskevien säännösten noudattamisen;
- 3) 5 a §:n 1 momentissa tai 5 b §:n 1 momentissa säädetyt arviointiperusteet eivät täyty päätöstä muuttamalla.

Ennen päätöksen peruuttamista Lupa- ja valvontaviraston on varattava hakijalle mahdollisuus tulla kuulluksi. Lupa- ja valvontaviraston on tarvittaessa määrättävä hakija toimittamaan asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot tai tarvittava selvitys kohtuullisessa määräajassa uhalla, että asia ratkaistaan ilman kyseisiä tietoja tai selvitystä. Kun päätös on peruutettu, aine tai esine katsotaan jätteeksi.

Lupa- ja valvontaviraston on ilmoitettava päätöksen peruuttamisesta toiminnan ympäristölupaa tai ilmoituspäätöstä valvovalle kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä toimivaltaiselle markkinavalvontaviranomaiselle.

Ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristölupapäätöksen tai ilmoituspäätöksen tehnyt viranomainen voi 1—3 momentissa säädetyn nojalla peruuttaa tekemänsä ympäristölupa- tai ilmoituspäätöksen aineen tai esineen luokittelua koskevan asian osalta.

Eduskunnan vastaus EV 5/2026 vp

5 h §

Luokittelupäätöksen raukeaminen uuden lainsäädännön seurauksena

Jos luokittelupäätöksessä tarkoitetun aineen tai esineen luokittelusta samassa käyttötarkoituksessa säädetään Euroopan unionin lainsäädännössä tai 5 a §:n 2 momentin tai 5 b §:n 2 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa, luokittelupäätös raukeaa ilman eri päätöstä ja sen sijaan noudatetaan, mitä mainitussa Euroopan unionin lainsäädännössä tai valtioneuvoston asetuksessa säädetään. Mitä edellä säädetään luokittelupäätöksen raukeamisesta sovelletaan myös ympäristönsuojelulain 83 §:ssä tarkoitetussa ympäristölupapäätöksessä ja 115 d §:ssä tarkoitetussa ilmoituspäätöksessä ratkaistuun aineen tai esineen luokittelua koskevaan asiaan.

24 a §

Markkinavalvonta

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo markkinavalvontaviranomaisena pakkauksia, ajoneuvoja sekä niiden materiaaleja ja osia, paristoja ja akkuja, sähkö- ja elektroniikkalaitteita sekä muita tuotteita koskevien vaatimusten ja rajoitusten noudattamista. Eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 4 §:ssä tarkoitetut markkinavalvontaviranomaiset valvovat 5 a, 5 b ja 10 §:n nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksissa sekä 5 d, 5 f ja 5 g §:ssä tarkoitetuissa päätöksissä annettujen määräysten noudattamista tuotteita koskevien vaatimusten ja rajoitusten osalta kukin omalla toimialallaan.

— — — — —

137 §

Muutoksenhaku

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, Lupa- ja valvontaviraston päätökseen haetaan muutosta:

1) siltä hallinto-oikeudelta, jonka tuomiopiirissä sijaitsee sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, jota päätös pääosin koskee, kun kyse on 103, 106 tai 107 §:ssä tarkoitetusta päätöksestä tai mainituissa pykälissä säädettyjen velvoitteiden rikkomista tai laiminlyöntiä koskevasta 126, 128 tai 133 §:ssä tarkoitetusta päätöksestä; tai

2) Vaasan hallinto-oikeudelta, kun kyse on 7 §:n 2 momentin tai 5 d, 5 f tai 5 g §:n nojalla tehdystä päätöksestä.

— — — — —

138 §

Valitusoikeus

Valitusoikeus on:

Eduskunnan vastaus EV 5/2026 vp

- 1) sillä, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea;
- 2) rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristö- tai terveysvaikutukset ilmenevät;
- 3) toiminnan sijaintikunnalla ja muulla kunnalla, jonka alueella toiminnan ympäristö- tai terveysvaikutukset ilmenevät;
- 4) toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella sekä Lupa- ja valvontavirastolla kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätöksestä;
- 5) toimivaltaisella markkinavalvontaviranomaisella 5 d, 5 f ja 5 g §:ssä tarkoitetusta päätöksestä.

Edellä 1 momentin 2—4 kohdan mukainen valitusoikeus ei kuitenkaan koske 5 d, 5 f ja 5 g §:ssä tarkoitettua päätöstä.

Lupa- ja valvontavirastolla ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on lisäksi oikeus valittaa yleisen edun valvomiseksi sellaisesta päätöksestä, jolla hallinto-oikeus on muuttanut sen tekemää päätöstä tai kumonnut päätöksen.

143 b §

Tiedonsaantioikeus jätehuollon rekistereistä, tuottajarekisteristä, uusiomateriaalirekisteristä ja jätteiden ja sivuvirtojen tietopalvelusta

Edellä 24 §:ssä tarkoitetulla valvontaviranomaisella, 24 a §:ssä tarkoitetulla markkinavalvontaviranomaisella, Suomen ympäristökeskuksella ja ympäristöministeriöllä on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada 142 §:ssä tarkoitetuista rekistereistä ja 143 c §:ssä tarkoitetusta uusiomateriaalirekisteristä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain valvontaa, jätetietojen seurantaa, raportointia ja tutkimusta, jätehuollon kehittämistä ja suunnittelua varten taikka muiden tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

— — — — —

143 c §

Uusiomateriaalirekisteri

Lupa- ja valvontaviraston on tallennettava edellä 5 d, 5 f ja 5 g §:ssä tarkoitetut päätökset sekä vastaavat ympäristönsuojelulaissa tarkoitetussa ympäristölupamenettelyssä ja yleisessä ilmoitusmenettelyssä tehdyt päätökset ja päätösten valmisteluun olennaisesti liittyvät asiakirjat uusiomateriaalirekisteriin. Lupa- ja valvontavirasto toimii uusiomateriaalirekisterin rekisterinpitäjänä. Jos kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ympäristölupaa tai yleistä ilmoitusmenettelyä koskevaan päätökseen sisältyy ratkaisu aineen tai esineen luokittelua koskevassa asiassa, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on toimitettava päätös Lupa- ja valvontavirastolle tallennettavaksi uusiomateriaalirekisteriin.

Uusiomateriaalirekisterin tiedoista ylläpidetään julkista tietopalvelua, jossa julkaistaan 1 momentissa tarkoitetut päätökset. Tietopalvelun tiedoista on käytävä selvästi ilmi, onko päätös lainvoimainen. Päätökseen olennaisesti vaikuttanut selvitys tai lausunto voidaan julkaista tietopalvelussa, jos sillä on yleistä merkitystä luokittelua koskevan päätöksenteon kannalta. Julkisessa tietopalvelussa ei saa julkaista salassa pidettäviä tietoja.

Eduskunnan vastaus EV 5/2026 vp

Tietopalvelusta on voitava hakea tietoa yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena tiettyä ainetta tai esinettä tai sen käyttötarkoitusta. Tietopalvelussa saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä julkaista luonnollisista henkilöistä nimen ja yritys- ja yhteisötunnusta tai vastaavaa tunnusta koskevat tiedot.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä ollut aineen tai esineen luokittelua koskeva asia käsitellään loppuun noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Toiminnanharjoittaja ei ole velvollinen hakemaan luokittelupäätöstä tämän lain säännösten perusteella, jos aineen tai esineen luokittelusta on ennen lain voimaantuloa tehty päätös ympäristönsuojelulaissa tarkoitetussa ympäristöluvassa tai yleisessä ilmoitusmenettelyssä. Mainittuihin ympäristöluvassa tai ilmoitusmenettelyssä tehtyihin päätöksiin sovelletaan kuitenkin luokittelupäätöksen muuttamista koskevaa 5 f §:ää ja peruuttamista koskevaa 5 g §:ää.

Jos aineen tai esineen luokittelusta on ympäristönsuojelulaissa tai tällä lailla muutettavassa laissa tarkoitetun valvontaviranomaisen antama lausunto tai muu vastaava viranomaisen antama arvio, toiminnanharjoittajan on tehtävä 5 c §:ssä tarkoitettu hakemus Lupa- ja valvontavirastolle tai saatettava aineen tai esineen luokittelua koskeva asia vireille ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristölupahakemuksessa tai yleisessä ilmoitusmenettelyssä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2029 tai muutoin aine tai esine katsotaan jätteeksi.

Laki

ympäristönsuojelulain 42 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 42 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 817/2025, seuraavasti:

42 §

Lausunnot

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, Lupa- ja valvontaviraston on pyydettävä lausunto hakemuksessa tarkoitetun toiminnan sijaintikunnalta ja tarvittaessa vaikutusalueen kunnilta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on pyydettävä Lupa- ja valvontaviraston lausunto jätelain 5 a ja 5 b §:ssä tarkoitetun asian käsittelyssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

hallinto-oikeuslain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallinto-oikeuslain (430/1999) 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 834/2025, seuraavasti:

12 §

Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuus

Vesilain (587/2011) ja ympäristönsuojelulain (527/2014) sekä jätelain (646/2011) 5 d, 5 f ja 5 g §:n mukaisten asioiden, eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa annetun lain (823/2025) mukaisessa yhteiskäsittelyssä ratkaistujen asioiden sekä ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain (555/1981) mukaisessa yhteiskäsittelyssä ratkaistujen asioiden käsittelyssä kolmijäseniseen kokoonpanoon kuuluu kaksi lainoppinutta jäsentä ja luonnontieteen tai tekniikan alaan perehtynyt jäsen sekä tämän lain 7 §:ssä tarkoitettujen asioiden käsittelyssä kaksi lainoppinutta jäsentä ja asiantuntijajäsen. Jos asiassa ratkaistavana olevan kysymyksen laatu sitä edellyttää, hallinto-oikeus voi ratkaista asian myös nelijäsenisessä kokoonpanossa. Nelijäseniseen kokoonpanoon kuuluu tässä momentissa tarkoitetuissa asioissa vähintään kaksi lainoppinutta jäsentä ja mainitussa pykälässä tarkoitetuissa asioissa kolme lainoppinutta jäsentä. Vesilain ja ympäristönsuojelulain mukainen asia, eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa annetun lain mukaisessa yhteiskäsittelyssä ratkaistu asia sekä ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaisessa yhteiskäsittelyssä ratkaistava asia voidaan ratkaista laajemmassakin kokoonpanossa, jos asian erityinen laatu tai laajuus sitä edellyttää. Kokoonpanoon kuuluu tällöin puheenjohtajan lisäksi tarpeellinen määrä luonnontieteen tai tekniikan alaan perehtyneitä jäseniä ja yhtä monta lainoppinutta jäsentä. Puheenjohtajana toimii aina lainoppinut jäsen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

tuomioistuinlain 10 luvun 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuomioistuinlain (673/2016) 10 luvun 6 §, sellaisena kuin se on laissa 835/2025,
seuraavasti:

10 luku

Tuomareiden kelpoisuusvaatimukset

6 §

Vesi- ja ympäristönsuojeluasioihin perehtyneen hallinto-oikeustuomarin kelpoisuusvaatimukset

Vesilain (587/2011) ja ympäristönsuojelulain (527/2014) sekä jätelain (646/2011) 5 d, 5 f ja 5 g §:n mukaisten asioiden, eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa annetun lain (823/2025) mukaisessa yhteiskäsittelyssä ratkaistujen asioiden sekä ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain (555/1981) mukaisessa yhteiskäsittelyssä ratkaistujen asioiden käsittelyyn osallistuvan hallinto-oikeuden muun kuin lainoppineen jäsenen kelpoisuusvaatimuksena on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto tekniikan tai luonnontieteiden alalta. Lisäksi häneltä edellytetään, että hän on perehtynyt sovellettavan lainsäädännön alaan kuuluviin tehtäviin.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 20.2.2026

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri